

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015'in Genel Bir Değerlendirilmesi

Kasım TATLILIOĞLU

Bingöl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü

Özet

Ulusal ve uluslararası tüm pozitif gelişmelere rağmen, kadına yönelik şiddet, ülkemizde ve tüm dünyada halen önemli sorunlar arasında yer almaya devam etmektedir. Küresel bir sorun olarak aile içi kadına yönelik şiddet, ülkemizde de mücadele edilmesi gereken ciddi bir toplumsal sorundur. Toplumsal yaşamın her aşamasında rastlanan kadına yönelik şiddet olgusu; kadının maddi ve manevi bütünlüğüne ağır zarar vermesi nedeniyle önemli bir halk sağlığı sorunu olmasının yanı sıra, kadının toplumsal yaşama aktif katılımının önüne geçerek sosyal ve ekonomik kalkınma önünde bir engel teşkil etmektedir. Bu çerçevede yürütülecek çalışmalarda, disiplinler arası bir yaklaşımla, ilgili tüm tarafların önleme, koruma, cezalandırma, sosyo-kültürel, eğitsel ve politik boyutuyla sürecin içinde yer alması daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Ülkemizde kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve kadının insan haklarının güçlendirilmesi konusunda yasal düzenlemelerde büyük günümüze değin oldukça olumlu sayılabilecek ilerlemeler sağlanmıştır. 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi, konu hakkında yürütülmesi gereken çalışmalar, bu çalışmaları yürütmekle sorumlu kurum ve kuruluşlar ile işbirliği kuruluşlarını belirleyerek, çok kapsamlı bir yol haritası oluşturmuş, konu hakkındaki çalışmaların bir üst seviyeye taşınmasına katkı sağlamıştır. 2007'de yürürlüğe giren "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010", bu kararlılık ve işbirliğinin somut örneklerinden biridir. Söz konusu Ulusal Eylem Planı'nın uygulama süresinin dolması nedeniyle, yine ilgili kurum ve kuruluşların katılımlarıyla, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ışığında, yeni gelişmeler, ihtiyaçlar ve eksiklikler göz önünde bulundurularak, "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015" hazırlanmıştır. Çok boyutlu bir toplumsal sorun olan kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmak, ancak toplumun tüm kesimlerinin ortak ve kararlı mücadelesi ve bütüncül bir yaklaşımla mümkündür.

Bu çalışmada, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün 2012 yılında hazırladığı "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015" in genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Aile içi şiddet; kadına karşı şiddet; toplumsal cinsiyet; ataerkillik.

National Action Plan For Combating Violence Against Women 2012-2015 A general Evaluation With Aspects Of Reflection On Today

Abstract

Despite all the positive developments nationally and internationally, violence against women still continue to be one of the major problems in our country and around the world. As a global problem, domestic violence against women is a serious social issue in our country which should be fought. Common phenomenon of violence against women in all stages of life is an important health problem, at the same time due to damage severely to physical and moral integrity of women. In preventing the active participation of women in social life, violence constitutes an obstacle to social and economic development. The contents of studies which will be carried out in this context, involvement of all parties in prevention, protection, punishment, socio-cultural, educational and political aspects will be right to take part in the process with an interdisciplinary approach. In our country, after 1980 noticeable advancements on providing men-women equality and reinforcement of women's human rights were obtained that can be said quite positive up to now. 2006/17th Prime Minister Circular created a new comprehensive roadmap and contributed to transportation of a higher level of studies on the subject by defining studies which have to be carried out, cooperation with institutions and organizations which are responsible for carrying out this work. "National Action Plan For Combating Domestic Violence Against Women 2007-2010" which entered into force in 2007 is one of the concrete examples of this stability and cooperation. Due to expiry implementation of the National Action Plan in question with the participation of relevant institutions and organizations again, Violence Against Women and Domestic Violence Council of Europe Convention on the prevention and combating to these issues, taking into account the new developments, needs and deficiencies, Violence Against Women National Action Plan 2012-2015 was prepared. Eliminating violence against women which is a multi-dimensional issue is possible with the struggle of all sections of society and holistic approach to the public mutually and determinedly.

In this study, Turkish Republic Ministry of Family and Social Policies, prepared in 2010 by the General Directorate of the Status of Women, "Violence Against Women National Action Plan 2012-2015" has been evaluated in general.

Keywords: Domestic Violence; Violence Against Women; Social Gender; Patriarchy.

1. Giriş

Ulusal ve uluslararası gelişmelere rağmen, kadına yönelik şiddet tüm dünyada 21. yüzyıla taşınan en önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Ülkemizde 1980'lerin sonundan itibaren kurumsallaşmaya başlayan aile içi kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları, günümüzde ilgili tüm tarafların sahiplendiği bir alan olmuştur. 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi ise konu hakkında yürütülmesi gereken çalışmalar, bu çalışmaları yürütmekle sorumlu kurum ve kuruluşlar ile işbirliği kuruluşlarını belirlemiştir. Sonuçta, bu çalışma tüm taraflara çok kapsamlı bir yol

haritası oluşturmuş, konu hakkındaki çalışmaların bir üst seviyeye taşınmasına katkı sağlamıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuş olup, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, adı geçen KHK ile ilgili Bakanlık altında yeniden yapılandırılmıştır. Türk kadınının statüsünün geliştirilmesi ve aile içi şiddet gibi insanlık dışı uygulamaların önlenmesinde önemli görevler üstlenmiş ve üstlenmeye de devam etmektedir.

Söz konusu Genelge'nin (2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi) "Kadına Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar" bölümünün "Hizmet Kurumları" alt başlığı altındaki 9. maddesi çerçevesinde, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda; ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010" hazırlanarak yürürlüğe konmuştur. Bu Plan'ın uygulama süresinin dolması nedeniyle, Eylem Planı'nda öngörülen faaliyetlerin devamlılığının sağlanabilmesi amacıyla 2012-2015 dönemini kapsayacak şekilde güncellenmiştir. 2007-2010 planı esas alınarak, 2012-2015 planı hazırlanmıştır. Elde edilen verilerden yararlanılmış ve aksaklıklar tespit edilmiştir. Bu çerçevede, "6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" ve "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"nde yer alan tedbirler göz önünde bulundurularak, ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkı ve katılımları ile "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015" hazırlanmıştır. Hazırlanan Plan ile toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin 5 temel alanda iyileştirme hedeflenmiştir.

Bu alanlar;

- Yasal düzenlemeler
- Farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümünün sağlanması
- Koruyucu hizmet sunumu ve şiddet mağdurlarının güçlendirilmesi
- Sağlık hizmetlerinin sunumu
- Kurum/kuruluşlar arası işbirliğidir.

Hazırlanan bu Eylem Planının öncelikli amacı; bu temel alanlar kapsamında geliştirilen hedefler doğrultusunda gerçekleşmesi gereken kapsamlı ve uygulanabilir faaliyetleri, sorumlu kurumlar ile işbirliği yapılacak kurum ve kuruluşları belirlemektedir. Böylece aile içi kadına karşı şiddetle mücadelede topyekün bir mücadele amaçlanmıştır.

2. Çalışmanın Amacı

Küresel bir sorun olarak kadına yönelik şiddet, ülkemizde mücadele edilmesi gereken ciddi bir toplumsal sorun olarak varlığını halen sürdürmektedir. Ülkemizde kadına yönelik her tür şiddetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin tüm tarafların işbirliği ile uygulamaya konulması acil bir zorunluluk haline gelmiştir. Çok boyutlu bir sorun olan kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmak, toplumun tüm kesimlerinin ortak ve kararlı mücadelesi ve bütüncül bir yaklaşımla mümkün olacaktır. Bu çerçevede yürütülecek çalışmalarda, disiplinler arası bir yaklaşımla, ilgili tüm tarafların önleme, koruma, cezalandırma ve politika boyutuyla sürecin içinde yer alması önem taşımaktadır. Kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal düzenlemeler kadar bu düzenlemelerin etkin şekilde uygulanması, mağdura ve nihayetinde şiddet uygulayana yönelik koruma, tedavi, rehabilitasyon hizmetleri sunulması ile konu hakkında toplumsal farkındalığın artırılması da büyük önem taşımaktadır.

3. Çalışmanın Kavramsal Çerçevesi

3.1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye Genel Bir Bakış

Kadınla erkek arasında asırlardır süregelen eşit olmayan güç ilişkilerinin ve mücadelesinin bir yansıması olan kadına yönelik şiddet; ağır bir insan hakkı ihlali ve ciddi bir toplumsal sorun olarak kültürel, ekonomik, coğrafi sınır tanımaksızın tüm dünyada ve ülkemizde varlığını sürdürmektedir.

1993 tarihli Birleşmiş Milletler (BM) Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesinde kadına yönelik şiddet şöyle tanımlanmaktadır: "İster kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik acı veya ıstırap veren ya da verebilecek olan cinsiyete dayalı bir eylem uygulamaya ya da bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma"dır. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti, "bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen şiddet" olarak tarif etmektedir.

Mayıs 2011'de devletlerin imzasına açılan Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nde¹ ise "kadına karşı şiddetten, kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık anlaşılacağı" ve "bu terimin toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemlerini kapsayacağı" ifade edilmektedir.

Dünya Bankası verilerine göre dünya genelinde şiddet nedeniyle hayatını kaybeden 15-44 yaş grubundaki kadınların sayısı kanser, sıtma, trafik kazası ve savaşlar nedeniyle ölen kadınlardan daha fazladır². BM tarafından yapılan bir araştırmaya göre hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete uğrayan kadınların oranı % 12'den (Çin gibi) başlayıp değişen bölgelere göre % 59'lara kadar (Zambiya) yükselebilmektedir³. Bu durum ülkeden ülkeye değişebildiği gibi, aynı ülkede bölgelere göre de farklılık göstermektedir.

BM İstatistik Bölümü (UNSTATS) verilerine göre 1995-2006 döneminde hayatında en az bir kez fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranları ve ülke karşılaştırmalarından örnekler (yaklaşık olarak) şu şekilde sıralanabilir: Kanada % 8, İsviçre % 11, İtalya % 14, Japonya % 15, Danimarka % 20, Avustralya % 27, Almanya % 294. Amerika Birleşik Devletleri'nde cinayete maruz kalan her üç kadından biri, yakın yaşam arkadaşı tarafından öldürülmektedir⁵. Hindistan'da ise sadece 2007 yılında çeyiz geleneği nedeniyle her gün 22 kadın öldürülmüştür⁶. Türkiye'de de töre ve namus cinayetleri adı altında her yıl onlarca kadın cinayete kurban gitmektedir.

Avrupa Birliği tarafından yürütülen bir diğer araştırma ise her beş kişiden birinin, arkadaş çevresinde ya da ailesinde ev içi şiddete tanık olduğunu belirttiğini ortaya koymuştur⁷. Şiddete tanık olan bu bireylerin de ileride yetişkin olarak şiddete başvurmaları ise kaçınılmaz bir gerçek olacaktır. Şiddeti önlemeye ve şiddete maruz kalma koruma ve desteklemeye dönük tıbbi, hukukî, kolluk hizmetleri ve sosyal hizmetlere ilişkin masraflar da büyük bir maliyet oluşturmaktadır. Örneğin, İngiltere ve Galler'deki ev içi şiddetin toplam maliyetinin yılda yaklaşık 23 milyar pound olduğu belirtilmektedir⁸. Avustralya'da ise kadına ve çocuğa yönelik şiddetin yıllık maliyeti 13.6 milyar dolardır. Yeni Zelanda'da yapılan bir araştırma ile ülkede ev içi şiddetin

maliyetinin en az 1.2 milyar dolar olduğu ortaya konmuştur⁹. Kanada'da ise maliyet 1.16 milyar doları bulmaktadır¹⁰. Ekonomik boyunun ötesinde bir de sosyal psikolojik boyutları vardır ki bu durum daha vahim sonuçlara neden olmaktadır.

3.2. Uluslararası Gelişmeler

Kadına yönelik şiddet, uluslararası toplulukların gündemine kadının insan hakları kavramı çerçevesinde girmiştir. BM 1975-1985 yılları arasında Kadın On Yılı ilan etmiş ve bu süreçte özellikle uluslararası kadın hareketi etkili olmuştur. Böylece kadına yönelik şiddet konusunda uluslararası norm ve standartlar belirlenmiş, raporlar hazırlanmıştır. Hazırlanan bu raporlar, kadına karşı şiddetin engellenmesine yönelik bir farkındalık oluşturmada önemli bir yere sahiptir.

1975 yılında Meksika'da yapılan Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilen Eylem Planı'nda ailenin ve aile bireylerinin eşitliğinin ve güvenliklerinin temini için eğitim programlarının yapılması tavsiye edilmiş, ancak şiddet konusuna özel bir vurgu yapılmamıştır.

1993'de Viyana'da gerçekleşen Dünya İnsan Hakları Konferansı ile kadının insan hakları kavramı BM insan hakları belgelerine girmiştir. Kadın hareketinin yoğun çabası ile Viyana İnsan Hakları Bildirgesinde, kadına yönelik aile içi şiddet ve kadının insan hakları konusunun yer alması, BM Genel Kurulunda "*Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesinin*" kabulü için itici bir güç olmuştur. Bu aşamadan sonra kadına karşı şiddete ilişkin daha ciddi araştırmalar yapılmaya başlandı.

Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nde (CEDAW) kadına yönelik şiddetle ilgili bir bölüm bulunmasına karşın; şiddet, Sözleşme'de tanımlanan ayrımcılık kapsamında değerlendirilmektedir. 1989'da alınan, CEDAW Komitesi'nin 12 no'lu Tavsiye Kararı kadınların şiddetten korunmasının üye devletlerin yükümlülüğünde olduğunu belirterek, ülke raporlarında bu yönde geliştirilen tedbirlerin rapor edilmesi istenmiştir. Üye devletler böyle, kendi ülkelerinde cereyan eden, kadına karşı şiddeti raporlaştırmaya başlamışlardır.

1995 yılında Pekin'de düzenlenen Dördüncü Dünya Kadın Konferansında kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformunda, kadına yönelik şiddetin kadınların insan hakları ihlali olduğu benimsenmiştir. Pekin Eylem Platformu'nun kabulünün üzerinden beş yıl geçtikten sonra ulaşılan noktayı gözden geçirmek üzere 2000 yılında yapılan Pekin+5 Konferansı'nda, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin, ister kamusal alanda ister özel yaşamda vuku bulsun bir insan hakları meselesi olduğu ve bunun önlenmesinde devletlerin sorumluluğu bulunduğu vurgulanmıştır. Hükümetlerin kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik politika geliştirmelerini zorunlu hale gelmesi sağlanmıştır.

BM gibi Avrupa Konseyi tarafından da kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi ve bu bağlamda kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda çalışmalar yürütülmektedir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 1985 tarihli "*aile içi şiddet*" konulu Tavsiye Kararı, 1988 tarihli "*çocukların ve genç kadınların cinsel istismarı, fuhuş ve pornografiye sürüklenmesi*" konusunda İlke Kararı ve 1990 tarihli "*aile içi şiddet konusunda sosyal önlemler*"

konulu Tavsiye Kararı, bu çalışmalara örnek olarak gösterilebilir.

1993 yılında Roma'da düzenlenen ve kadına yönelik şiddet konusunu ele alan "*Kadın Erkek Eşitliği*" konusunda III. Avrupa Bakanlar Konferansı ise Avrupa Konseyi bünyesinde bu alanda yürütülen çalışmaların farklı bir boyuta taşınmasına önayak olmuştur.

2002 yılına gelindiğinde Bakanlar Komitesi tarafından Kadınların Şiddete Karşı Korunması konulu Tavsiye Kararı kabul edilmiştir.

Uluslararası düzlemde konuya ilişkin en son gelişme ise Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 7 Nisan 2011 tarihinde Strazburg'da onaylanan "*Kadınlara Yönelik ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi*"nin, 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılmış olmasıdır. Bu sözleşme kadına yönelik şiddet konusunda bağlayıcılığı olan ilk ve tek uluslararası sözleşmedir. Bu sözleşmeye Türkiye'de imzayı atmış ve yükümlülüklerini hukuki, ekonomik, psikolojik, sosyal ve güvenlik olmak üzere birçok bağlamında yerine getirmek için mücadele etmektedir.

3.3. Türkiye'deki Gelişmeler

Türkiye'de aile içinde kadına yönelik şiddetin gündeme gelmesi 1980'lerin ortalarına denk düşmektedir. 1980'lerle birlikte, kadın hareketinin öncülük ettiği kampanya, sokak eylemi toplantı benzeri çalışmalarla aile içi şiddetin görünürlük kazanmasında önemli adımlar atılmaya başlanmıştır. Türkiye, uluslararası taahhütlerini de göz önünde bulundurarak kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve mağdurların korunması amacıyla her alanda yasal ve idari tedbirler olarak topyekûn bir mücadele başlatmıştır. Kadına yönelik politikalarda yaşanan değişimin en önemli yansıması yasal alanda olmuştur. 2000'li yıllarla birlikte başta Anayasa olmak üzere yasalarda kadın-erkek eşitliği ilkesi daha da güçlendirilmiştir. Medeni Kanun, İş Kanunu ve Türk Ceza Kanunu gibi temel kanunlarda yapılan eşitlikçi reformlarla, Türkiye'de tüm mevzuat, kadın-erkek eşitliği ilkesini gözeterek ve kadına yönelik şiddete sıfır tolerans tanıyan bir yapıya kavuşturulmuştur. Ayrıca, 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediyeler Kanunu ile Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50 bini geçen belediyelere kadın ve çocuklar için konuk evleri açma görevi verilmiştir. Bu doğrultuda ülkemizde 50 civarında konuk evi de açılmıştır.

• Bu temel Kanunların yanı sıra aile içindeki şiddetin önlenmesi amacını taşıyan ve Türkiye'de aile içi şiddet kavramının ilk kez hukuksal bir metinde tanımlanmasını sağlayan 1998 tarihli ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da 2007 yılında değişikliğe gidilerek, Kanun'un kapsamı genişletilmiştir. Ancak söz konusu düzenlemelere rağmen, uygulamada duyulan ihtiyaç nedeni ile Kanun'un yeniden ele alınması ve değerlendirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu kapsamda, ilgili kurum ve kuruluşların katkı ve katılımlarıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı¹² bünyesinde yürütülen yoğun çalışmalar sonucunda 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 20 Mart 2012'de yürürlüğe girmiştir. Kanun ile şiddetle mücadelenin bir üst seviyeye taşınması, kadın ve aile bireylerine yönelik şiddete geniş bir perspektifle bakılması amaçlanmıştır.

• Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 7 Nisan 2011 tarihinde Strazburg'da onaylanan “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi” 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılmıştır. Sözleşme Türkiye tarafından 24 Kasım 2011 tarihinde kabul edilmiş, 8 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu önemli belgeyi onaylayan ilk devlet Türkiye'dir.

• Yasal düzenlemelerin dışında, 24 Mart 2009 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, kurulmasını takiben çalışmalarına hızla başlamış, Komisyon bünyesinde “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine İlişkin Uygulamaların İncelenmesi”, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Alt Komisyonu”, “Erken Yaşta Evlilikler”, “Eğitim Sistemimizdeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yeri” ve “Çocuk Cinsiyeti Nedeniyle Kadın Üzerinde Oluşturulan Psikolojik Şiddet, Başlık Parası ve Geleneksel Evlilikler”, “Mobbing (İşyerinde Psikolojik Şiddet)” konularını araştırmak ve incelemek üzere alt komisyonlar kurulmuştur. Bu komisyonlar raporlarını hazırlayarak ilgili kişilere ve birimlere göndermişlerdir. Bu anlamda Komisyon, gerek kadın-erkek eşitliğinin uygulamaya yansıtılmasında gerekse sorun alanlarına yönelik çözüm önerileri geliştirilebilmesinde önemli role sahiptir ve kadın-erkek eşitliği konusunun devletin en üst düzeyinde ciddi şekilde ele alındığını açıkça ortaya koymaktadır.

• Diğer taraftan, 2005 yılında Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinde Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuş, Temmuz 2006'da “Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet Hareketleri ile Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır. Genelge ile kadına yönelik şiddet ve töre/namus cinayetleri konusunda alınacak önlemlere ilişkin öneriler ve bu önerilerin hayata geçirilmesinden sorumlu kurum ve kuruluşlar belirlenmiştir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ise bu konuda koordinatör kurum olarak belirlenmiştir. Genelge'nin ilgili tedbirleri gereğince, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda, ilgili tüm tarafların işbirliği ile hazırlanan “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı” 2007-2010 döneminde yürütülmüştür. Böylece, ulusal düzeyde ilk eylem planı hazırlanmış oldu.

• Yine Genelge gereğince; şiddete maruz kalan kadınlara hizmet sunan kamu kurum/ kuruluşlarında çalışan personelin “kadına karşı şiddet, aile içi şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi, şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve diğer ilgili kanunların uygulanması” gibi konularda farkındalık ve duyarlılığın artırmak amacıyla Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile ilgili Bakanlıklar arasında “Eğitim Protokolleri” imzalanmıştır: Eğitim protokollerini imzalayan bakanlıklar, hizmet içi kurslar vb. etkinliklerle bu konuda farkındalık oluşturmaya çalışmışlardır.

• “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polis Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi Protokolü” 2006 yılında İçişleri Bakanlığı ile imzalanmış ve yaklaşık 71.000 polis eğitimi gerçekleştirilmiştir.

• “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Protokolü” Ocak 2008'de Sağlık Bakanlığı ile imzalanarak yürürlüğe girmiş, yaklaşık 65.000 sağlık personelinin eğitimi tamamlanmıştır.

• “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yargı Mensuplarının Rolü Projesi Protokolü” Nisan 2009'da Adalet Bakanlığı ile imzalanmış, bu kapsamda 326 Aile Mahkemesi Hâkimi ve Cumhuriyet Savcısının katılımıyla eğitim programları gerçekleştirilmiştir.

• “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi” Protokolü Diyanetten Sorumlu Devlet Bakanı ile Nisan 2010'da imzalanmış ve eğitimlere başlanmıştır. Eğitici eğitimlerinin tamamlanmasının ardından 17.000 din görevlisine eğitim verilmiştir. 2015 yılına kadar sürdürülmesi amaçlanan eğitimlerde hedef Türkiye'de görev yapan 100.000 civarındaki din görevlisine ulaşmaktır.

• İçişleri Bakanlığı ile Ekim 2009'da imzalanan İşbirliği Protokolü ile ise ülke genelindeki tüm polis merkezlerinde, “Aile İçi Şiddet Olayları Kayıt Formu” kullanılmaktadır. Aynı Protokol kapsamında “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Eğitimler Uzman Eğitici Yetiştirme Projesi” yürütülmüş 23 polis memurunun eğitimi sağlanmıştır.

• 12 Nisan 2012 tarihinde ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı arasında “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Sunulan Hizmetlerde Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesine, İşbirliği Yapılmasına ve Eşgüdümün Artırılmasına Dair Protokol” imzalanmıştır. Protokol çerçevesinde; Komutanlık personelinin “toplumsal cinsiyet eşitliği” ve “kadına yönelik şiddet” konularına ilişkin duyarlılık ve farkındalığının artırılması ve Komutanlık bünyesindeki okulların müfredatına bu konularının dâhil edilmesi kararlaştırılmıştır.

• Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından 2007 yılında yürütülmeye başlanan “Kadın Erkek Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eğitimleri”ne bugüne dek, üst düzey kamu yöneticileri, belediye başkanları, kamu çalışanları, politika uzmanları, sendika, üniversite ve STK temsilcilerin katılım sağlamışlardır.

• Medyanın toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasındaki rolü dikkate alınarak Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından İletişim Fakültesi öğrencilerine yönelik 2008 yılında başlayan Toplumsal Cinsiyet ve Medya Atölyeleri ile Yerel Medya Çalışanlarına Yönelik Seminerlere devam edilmektedir.

• 2011 yılı, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü çerçevesinde ise kadına yönelik şiddetle mücadelede erkek katılımının önemine vurgu yapan “Biz De Varız” bildirisi hazırlanarak imzaya açılmıştır. Bildirgeye ilk imza Sayın Başbakan tarafından atılmış, bildirge erkek milletvekillerince de desteklenmiştir.

• Söz konusu çalışmaların dışında, kadına yönelik aile içi şiddetle daha etkin mücadele yürütmek, politikalar ve programlar oluşturabilmek için ulusal düzeyde veri ihtiyacını karşılamak amacıyla Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçları TÜİK “Resmi

İstatistik Programı” kapsamında resmi veri olarak değerlendirilmektedir. Burada yayımlanan veriler ve araştırmacılar için de önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Ülkemizde şiddet mağduru kadınların korunması ve desteklenmesine yönelik mekanizmaların başında kadın konukları gelmektedir. Konukları, şiddete uğrayan veya risk altındaki kadınların varsa beraberlerindeki çocukları ile birlikte, geçici süre ile barınma ihtiyacını karşılanması amacıyla kurulmaktadır. Ülkemizde bu hizmeti başta Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olmak üzere, STK’lar, belediyeler, kaymakamlıklar ve valilikler yürütmektedir. Bu doğrultuda Belediyeler açtıkları konuklarında şiddete uğrayan kadınlara yönelik hizmet vermektedirler.

- Bunlara ek olarak, İçişleri Bakanlığı tarafından, Avrupa Birliğinin mali katkısı, BM Nüfus Fonunun (UNFPA) teknik ve uzmanlık desteği ile Mart 2008-Kasım 2010 döneminde yürütülmüş olan “*Şiddete Uğramış Kadınlara İlgili Sığınma Evleri Projesi*” konuya ilişkin önemli bir çalışmadır. Bu doğrultuda ülkemizde sığınma evleri açılarak sayıları hızla çoğalmaya başlanmıştır.

- Şiddete uğrayan ya da uğrama riski taşıyan ve desteğe gereksinimi olan kadınlara yönelik danışma hizmetleri de kadına yönelik şiddetle mücadelede kadını destekleyici diğer bir önemli mekanizmadır.

Bu kapsamda;

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesindeki Müdürlükleri

- KOZA Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri

- ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk, Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı

- Aile Danışma Merkezleri

- Toplum Merkezleri

- Belediyelerin Kadın Danışma Merkezleri

- Sivil Toplum Kuruluşlarının Kadın Danışma Merkezleri

- Baroya Bağlı Kadın Danışma Merkezleri

- Kalkınma Bakanlığı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresine bağlı Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) bu doğrultuda hizmet vermektedir.

- Hastanelerin acil servislerinde oluşturulan “*Psiko-sosyal Destek ve Krize Müdahale Birimleri*”nde ise aile içi şiddet konusunda da psiko-sosyal destek hizmetleri sağlanmaktadır.

- Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen Evlilik ve Gebelik Öncesi Danışmanlık Programı kapsamında 2007 yılında “*Evlilik Öncesi Danışmanlık ve Cinsel Sağlık Programları*” başlatılmıştır. Bu Program kapsamında ise toplumsal cinsiyet vurgulanarak, sağlık alanında kadının statüsünü yükseltmek, erken yaşta evlilikleri azaltmak, modern aile planlaması yöntemleri kullanımını artırmak, istenmeyen gebelikler, isteyerek gerçekleşen düşükler ve anne ölümlerini azaltmak amaçlanmıştır.

- Ayrıca Sağlık Bakanlığı, Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Komutanlığı ve UNFPA işbirliğiyle ülke genelinde tüm askeri birliklerde er ve erbaşlara yönelik eğitimler sürdürülmektedir. Bu eğitim modülünde üreme organları, cinsel sağlık, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, HIV/AIDS ve sosyal sonuçları, gebeliğin oluşumu, aile planlaması, güvenli annelik, toplumsal cinsiyet ve aile içi şiddet konuları yer almaktadır. Askeri birliklere verilen hizmet içi eğitimler düzenli olarak verilmeye devam etmektedir.

- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından eğitimin niteliğini artırmak üzere yürütülen “*Anne Baba Çocuk Eğitimi Projesi*”

ile anne, baba ve çocukların eğitim ihtiyaçları tespit edilmekte ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda düzenlenen eğitim programları ile toplumun bilinç düzeyinin geliştirilmesi ve statülerinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır. Proje kapsamında; üreme sağlığı, ergen ilişkileri, aile içi ilişkiler, kadının toplumdaki yeri ve önemi, ders başarısı ve benzeri konularda konferans, panel, kurs, ev ve köy ziyaretleri yoluyla ailelere ulaşılmaktadır. Proje kapsamında ailelere yönelik olarak aile içi şiddet, aile planlaması, gençlerin kötü alışkanlıklardan korunması, töre namus cinayetleri vb. konularında eğitim düzenlenmektedir. Okullarda da şiddet eylem planı hazırlanmakta ve bu plan doğrultusunda çalışmalar yürütülmektedir.

- Bunlara ek olarak, ilerleyen dönemde başlatılacak olan “*Eğitimde Cinsiyet Eşitliğinin Desteklenmesi Projesi*” ile cinsiyet kalıp yargılarının olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak, toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sağlamak, okullarda kız ve erkek çocuklar için cinsiyet eşitliğini geliştirmek ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımı tüm eğitim sistemine yerleştirmek amaçlanmaktadır. Söz konusu Proje ile okullardaki tüm personel için bir değerlendirme ve ölçme aracı olan cinsiyet eşitliği güvence aracı geliştirilerek 10 ilde 40 okulda pilot uygulama yapılacak, okul öncesinden orta öğretime kadar tüm öğretim programları, ders kitapları ve eğitim materyalleri gözden geçirilerek toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sağlayacak şekilde iyileştirilecek, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı mevzuat düzenlemesi yapılarak bu kapsamda 60 bin öğretmen ve yöneticiye eğitimler verilecektir.

- Ayrıca yine proje kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda toplumsal bilincin artırılmasına yönelik medya etkinlikleri ve bölgesel kampanyalarla 100 bin kişiye ulaşılması hedeflenmektedir. Proje, 2013 Ocak itibarıyla başlayacak ve 30 ay sürecektir. Bu projede toplumsal cinsiyet ve kadın ve erkek eşitliğine vurgu yapılarak yanlış cinsiyet alışkanlıkları ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır.

- Kalkınma Bakanlığı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresine bağlı ÇATOM ise bölgede eğitim, yönlendirme, meslek edindirme vb. konularda kadınlara hizmet sunmaktadır. ÇATOM Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde bu konuda çalışmalarına devam etmekte ve kadınları ve erkekleri bilgilendirici eğitimler düzenlemektedir.

- Öte yandan, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı altında, 2010 yılında “*Aile İçi Şiddetle Mücadele Şubesi*” kurulmuştur. Ayrıca, İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde aile içi şiddetle mücadele kapsamında “*Kadın ve Çocuk Kısım Amirlikleri*” kurulmuştur.

- 1990’lı yıllardan itibaren şiddet mağduru kadınlara yönelik çeşitli hizmetler, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Kadın Danışma Vakfı, Kadınlarla Dayanışma Vakfı, Kadın Merkezi Vakfı, Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi, Van Kadın Derneği gibi STK’lar tarafından da yürütülmektedir. Bu kuruluşlar tarafından danışma merkezlerinde, hukuki ve psikolojik destek ile konuklarında barınma olanağı sağlanmakta; aile içi şiddet konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi için kampanyalar, hizmet sunucularına yönelik eğitim programları ve mevzuatın kadınlar lehine güçlendirilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir. Bu alanda ülkemizde STK’ların çalışması

dikkate değer bir durum olup, çok önemli çalışmalara imza atmaktadırlar.

- Kadın hakları konusunda çalışmaları bulunan STK'lar, 1998 yılından itibaren her yıl “*Kadın Sığınakları Kurultayı*” düzenlemektedir. Temel bileşenlerini bağımsız kadın örgütlerinin oluşturduğu Kurultaylara, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne bağlı kadın konukevleri, belediyelere bağlı danışma merkezleri ve kadın konukevi temsilcileri katılım sağlamaktadır.

- Ülkemizde kadına yönelik aile içi şiddetin ortadan kaldırılması için yürütülen çalışmalar son yıllarda artmış ve 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin yayınlanması ile bu alanda önemli gelişmeler sağlanmıştır. Bu alanda 2007-2010 dönemini kapsayan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı; belirlediği hedefler, aktiviteler ve sorumlu kuruluşlar ile 2006/17 sayılı Genelge’de yer alan tedbirlerin hayata geçirilmesini, bu yolla da kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda kapsamlı bir kılavuz olmayı amaçlamıştır.

Aynı hedeflerle yola çıkan ve 2012-2015 dönemini kapsayan bu Eylem Planı da tüm tarafların katılımı ve işbirliği ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün (KSGM) koordinasyonunda hazırlanmıştır. Eylem planındaki hedefler, öncelikler ve aktiviteler; hazırlık sürecinde yapılan çalışmalar, son dönemde ortaya çıkan toplumsal ihtiyaç ve gelişmeler ile uygulama aksaklıkları göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Böylece, ülkemizde aile içi kadına yönelik şiddetin en aza indirilmesi ve nihai olarak da ortadan kaldırılması hedeflenmiştir.

3.4. Ulusal Eylem Planı Amaç ve Hedefler

3.4.1. Amaç ve Uygulama Dönemi

Kadına yönelik şiddetle mücadele çerçevesinde hazırlanan Ulusal Eylem Planı, Kısa (2012 - 2013), Orta (2012 - 2014) ve Uzun vade (2012 - 2015 ve sonrası) olmak üzere üç uygulama dönemini kapsamaktadır. Bu planın öncelikli amacı, ülkemizde kadına yönelik her tür şiddetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin tüm tarafların işbirliği ile uygulamaya konulmasıdır.

3.4.2. Hedefler

1. Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yapmak ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak

2. Kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak,

3. Şiddete uğrayan kadına, varsa çocuk/çocuklarına ve şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunanlara yönelik sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi ve uygulanması,

4. Şiddete uğrayan kadına, varsa çocuk/çocuklarına yönelik hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası işbirliği mekanizmasını güçlendirmek.

3.5. Eylem Planı

3.5.1. Yasal Düzenlemeler

Hedef: Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yapmak ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak.

Ülkemizde kadın erkek eşitliğinin sağlanması ve kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında, başta Anayasa olmak üzere yasalarda reform niteliğinde değişiklikler yapılmış, tüm mevzuat şiddete sıfır tolerans tanıyan bir yapıya kavuşturulmuştur. Bu alandaki en son gelişme 20.03.2012 tarihinde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun yürürlüğe girmesidir. Söz konusu Kanun ile kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele bir üst seviyeye taşınmış; şiddet mağduru, şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali olan kişiye yönelik tedbirler ve usul kuralları ayrıntılarıyla düzenlenmiştir. Yasal alanda, toplumsal gelişmelere ve ihtiyaçlara paralel olarak yeniden değişiklikler yapılması için doğasındadır. Bu çerçevede, eylem planının amaçlarından biri de toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın ve kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçların karşılanması için mevzuatın incelenmesi, yeni düzenlemelerin ve gerekli değişikliklerin yapılmasıdır.

3.5.2. Farkındalık Yaratma ve Zihniyet Dönüşümünün Sağlanması

Hedef: Kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihniyet dönüşümü sağlamak.

Son yıllarda ülkemizde yasal alanda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin çok önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. 2006 yılında yayımlanan 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması bir devlet politikası haline gelmiştir. Yasal alanda gerçekleştirilen gelişmelerin uygulamaya geçmesi ve bu mücadelenin tam olarak başarıya ulaşması için en önemli adımlardan biri, kadına yönelik şiddet konusunda toplumda farkındalık yaratılması ve topyekûn bir zihniyet dönüşümünün gerçekleştirilmesidir. Gerek kamu kurumları gerekse STK'lar ve medya kuruluşları, bu sorunun önlenmesi amacıyla yürüttükleri kampanyalar ve eğitim programları ile kadına yönelik şiddetin bireyler ve toplum üzerindeki olumsuz etkilerinin görünür kılınması ve sorunun ortadan kaldırılması için toplumun tüm kesimlerine sorumluluklar düştüğünün farkına varılması açısından önemli çalışmalar yapmaktadır. Bu eylem planı ile kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılığın artırılması için yürütülen çalışmaların geliştirilerek yaygınlaştırılması ve koordineli bir şekilde devam etmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Ülkemizde kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması ve şiddetin önlenmesine ilişkin yasal-idari düzenlemelerin bilinmesi, hizmet sunanların yanı sıra kamuoyunun konuya duyarlı ve bilinçli olması, konunun tüm taraflarca sahiplenilmesi ile mümkün olacaktır.

3.5.3. Koruyucu Hizmet Sunumu ve Şiddet Mağdurlarının Güçlendirilmesi

Hedef: Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan kadınlara varsa çocuklarına yönelik ulaşılabilir koruyucu hizmetlerin daha etkili verilmesi ve yaygınlaştırılması ile bu kişilerin sosyo-ekonomik olarak güçlendirilmesini sağlamak.

Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan kadınlara sunulan hizmetlerin temel prensibi, mağdurun güçlendirilerek hayatının kontrolünü ve varsa çocuklarının sorumluluğunu yeniden alması konusunda her yönden destek olunmasıdır. Şiddet mağduru kadınların güçlendirilmesinde mağdurun deneyim ve bilgisinin dikkate alınması gerekmektedir. Bu alanda hizmet sunucularının sorumluluğu, şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan kadınların ekonomik olarak kendi ayakları üzerinde durabilecek güce kavuşması için bireyin bilgi ve becerilerini geliştirici desteği vermek ve var olan olanaklardan yararlanmalarını sağlamaktır. Diğer taraftan, koruyucu hizmet alan kadınların yanı sıra çocuklarına yönelik eğitim ve bakım olanaklarının sağlanmasına özen gösterilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, eylem planının bir amacı da bu kadınların güçlendirilmesi ve hayatlarının kontrolünü yeniden ele almaları için gerekli önlemlerin alınmasıdır.

3.5.4. Sağlık Hizmetleri Sunumu

Hedef: Şiddete uğrayan kadınlara, varsa çocuklarına ve şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunanlara yönelik sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi ve uygulanması.

Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet, özellikle kadının ve çocuğun fiziksel ve psikolojik bütünlüğüne ağır zarar vermesi nedeni ile ciddi bir halk sağlığı problemi olarak tanımlanmaktadır. Şiddete maruz kalan ve şiddet vakasına tanık olan kişiye çoğu durumda tedavi, rehabilitasyon ve danışmanlık hizmetlerinin bir arada sunulması gerekmektedir. Öte yandan kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadelede kalıcı çözümlere ulaşılması için, şiddet uygulayan bireylere yönelik caydırıcı yaptırımların yanı sıra, bu kişiler için hazırlanmış özel rehabilitasyon programlarına da gereksinim duyulmaktadır. Hizmet sunumunda uzman personel istihdamı ise hizmetin etkin ve etkili bir şekilde sunulmasında ve verimli sonuçlar alınabilmesinde önem arz etmektedir. Bu çerçevede, sağlık kurum ve kuruluşlarında gerek şiddet mağduruna, gerekse şiddet uygulayan bireye yönelik tedavi, rehabilitasyon ve danışmanlık hizmetlerinin sunulduğu ve bu alanda uzmanlaşmış personelin görev yaptığı özel birimlerin oluşturulması şiddetle mücadelede büyük önem taşımaktadır.

3.5.5. Kurum/Kuruluşlararası İşbirliği

Hedef: Şiddete uğrayan kadınlara, varsa çocuklarına yönelik hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası işbirliğini güçlendirmek.

Kadına yönelik şiddet, ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kadına yönelik şiddetle ilgili çalışmalar yürüten STK ve özel sektörün işbirliğini gerektiren çok boyutlu bir sorun alanıdır. Kadına yönelik her tür şiddetin sonlandırılabilmesi için kolluk, adalet, sağlık, sosyal hizmet, çalışma gibi birçok sektörün; devlet, sivil toplum, medya ve özel sektör gibi birçok tarafın, bütüncül yaklaşım temelinde, uzun soluklu ve kararlı mücadelesine ihtiyaç

vardır. Bu alanda özellikle “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin yayımlanmasından bu yana konuya ilişkin bilgi ve farkındalık düzeyi artmış, kurumlararası işbirliği ve hizmet kapasitesi güçlenmiştir. Bununla birlikte yürütülen çalışmaların sürdürülebilirliğini sağlamak açısından, işbirliğine dayalı yeni çalışmalar yürütülmesi önem arz etmektedir. Ayrıca, daha kapsamlı politikalar üretilebilmesi, ihtiyaç alanlarının tespit edilerek daha etkin ve etkili hizmet modellerinin belirlenebilmesi, uygulama birliğinin sağlanması, konuya ilişkin duyarlılığın artırılması ve kurumlararası işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla konuyla ilgili araştırmalar yürütülmesi de büyük öneme sahiptir.

4. Sonuç

Uluslar arası kamuoyunda kadına yönelik şiddetin bir insan hakları ihlali olarak ele alınmasının en önemli sonucu, bu konuda devletlerin sorumlu kılınmasıdır. Bugün geline nokta, kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması devletlerin hem uluslararası hem de bölgesel düzeydeki taahhütlerinin bir gereğidir. Böylece kadına yönelik şiddetin izlenmesi, devletlerin bu konuda aldıkları önlemlerin takip edilmesi için çeşitli mekanizmalar kurulmuştur. Kadına yönelik şiddet artık sadece kadın meselesi değil; kadın ya da erkek tüm insan hakları savunucularının üzerinde çalıştıkları bir konudur. Bu nedenle kadına yönelik şiddet konusunun bütüncül bir yaklaşımla ve tüm sektörlerin işbirliği ile ele alınması gerekmektedir. Uluslararası kuruluşların çeşitli birimlerinde, hükümetler arası konferanslarda ve zirvelerde kadına yönelik şiddet konusu sürekli gündemde tutulmaktadır.¹¹ Hazırlanan ulusal eylem planları ile ülkemizde aile içi kadına şiddet konusunda gittikçe artan bir duyarlılık oluşmuş olup, kadın cinayetleri azalmış, kadının işgücüne katılımı artmış ve kadınların statülerinde yükselme dikkatleri çekmektedir. Avrupa Birliği’ne girmek için mücadele eden ülkemizde bu durum özel bir konuma sahiptir. AB ilerleme raporlarına da bu durum olumsuz yansımaktadır. Hazırlanan bu ulusal eylem planı doğrultusunda, bu konuda bir mücadele olması gerektiğini düşünmekteyiz.

Dipnotlar ve Kaynaklar

- (1) 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul’da imzaya açılmış ve Nisan 2012 itibarıyla Türkiye’nin de aralarında bulunduğu 18 ülke tarafından imzalanmıştır. Türkiye tarafından, 24 Kasım 2011 tarihinde çekincesiz olarak onaylanan Sözleşme, 8 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- (2) World Bank Study World Development Report: Investing in Health, New York, Oxford University Press, 1993.
- (3) Dünya Kadınları Hakkında BM Çalışması, 2010.
- (4) The World’s Women 2010: Trends and Statistics. UN Statistics Division, 2010.
- (5) US Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Statistics, 2007. Homicide trends in the U.S-Intimate Homicides.
- (6) National Crime Records Bureau. 2008. “Chapter 5: Crime against Women.” Crime in India 2007. Ministry of Home Affairs, New Delhi: 2. For a discussion of dowry-related deaths, see Garcia-Moreno, Claudia. 2009. “Gender inequality and fire-related deaths in India.” The Lancet, Vol. 373 (9671).
- (7) Domestic Violence Against Woman Report, 2010.

(8) Logar, R. Boşlukların Giderilmesi – İyi Niyetten İşbirliğine: Aile İçi şiddetle M¼cadelede Etkili Çok Kurumlu İşbirliği El Kitabı. 2006.

(9) The National Council to Reduce Violence against Women and Their Children, 2009.

(10) Facts and Figures. UN Campaign on Say No to Violence. <http://saynotoviolence.org/issue/facts-and-figures>. 2012.

(11) BM Genel Kurulun 60/139, 59/167, 59/166, 59/165, 58/147 sayılı ilke kararları, İnsan Hakları Komisyonunun 2005/41 ve 2001/49 sayılı ilke kararları, Uluslararası N¼fus ve Kalkınma Konferansı, Milenyum Zirvesi ve Kalkınma Hedefleri, 1997 yılında Strazburg'ta yapılan II. H¼k¼met ve Devlet Başkanları Zirvesi, 2005 yılında Varřova'da yapılan III. Zirve vb.

(12) Bakanlık, 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve G¼revleri Hakkında Kanun H¼km¼nde Kararname ile kurulmuş olup, Kadının Stat¼s¼ Genel M¼d¼rl¼đ¼, adı ge¼en KHK ile ilgili Bakanlık altında yeniden yapılandırılmıştır.